

Glimt fra Lånke "fær i ti'n"

Roar Aarnes

Dette er historien om da to lånkbygger og ei folkevond kvige preget nyhetsbildet rundt omkring i Norge over en 14-dagersperiode, sent på høsten i 1948. Nyhetsbildet så litt annerledes ut den gang, og det var lite preget av mord og ran. - Den gang var avisoppslagene i mye større grad preget av hverdagslige hendelser. Etter at en liten artikkel hadde stått på trykk i Stjørdalens Bladet, kunne den etter hvert dukke opp, - så og si ordrett, i andre aviser rundt omkring i Norge.

Følgende artikkel sto å lese i Stjørdalens Blad i oktober 1948:

Folkevond kvige stopper toget i Lånke.

En folkevond kvige har laget stort sirkus i Lånke. Kviga som hadde gått i fjellet helt til nå, var helt vill og satte på folk slik at flere svedde i virkelig livsfare, da det sto på som verst.

Kviga viste seg en ettermiddag på jernbanelinjen ved Hell. Et par karer som kjørte dressin, og en av betjeningen på Hell forsøkte å jage vekk dyret, da kviga plutselig gjorde helomvending og kom settende mot dem. Den ene fikk en trykk i siden så han ramlet over ende og de øvrige to måtte flykte over hals og hode for å berge livet. Senere på dagen ble det organisert et større jaktmannskap som hadde med seg en

dyktig buhund tilhørende Bortinus Eidum. Kviga tok imidlertid ikke den minste notis av buhunden, reiste bust og gjøv på jaktmannskapet. Bortinus Eidum var det første offer, men horntappene sneiet heldigvis bare jakkeermet. Den sprang deretter på Kåre Leirtrø som fikk revet i stykker trøyen. Karene klarte omsider å komme seg vekk fra kviga uten alvorlige molester, men uten å øyne noen som helst mulighet for å fange villdyret. Kviga forårsaket også trafikkstans på Meråkerbanen. Da godstoget til Storlien passerte strekningen Hell – Eidum i 17.30-tiden spankulerte kviga mellom skinnene og behaget ikke å trekke seg tilbake før etter mye bråk.

Siste melding fra Lånke gikk ut på at kviga ble borte for laget som var på leting.

Kviga menes å være kommet fra Kambuåstraktene og tilhører Lars Bidtnes, Hegra.

Et par dager at denne artikkelen hadde stått i Bladet, kom den på trykk i Adressa, og 27. oktober sto den på trykk i Nidaros, dagen etter i avis Sør-Trøndelag, og to dager senere i Sunnmørsposten. Den 2. november sto den i Vårt Land, den 6. i Østlendingen, og i Ringerike Blad den 15. november. Lite ante nok både Bortinus Eidum og Kåre Leirtrø at historien om deres møte med ei folkevond kvige gikk som en stafettpinne Norge rundt i etterkant av episoden. – Men slik fungerte pressen den gang. Nyhetene varte lenger og gode historier var ettertraktet.

En tilsvarende hverdagslig episode hvor Bortinus Eidum var involvert, sto i avisene i 1930 Følgende sto å lese:

Ukjent sølvrev grepet på fersk gjering under hønjakt i Lånke.

Lørdag morgen fikk man hos Ottar Kvål på Moen i Stjørdal se en sølvrev komme luskende opetter veien og sette kurs for husene hos Olaf Moen. Da man forsøkte å fange den tok den veien ned mot Hofstadtrø og videre mot hovedveien. Her gikk en avdeling militær i det samme forbi, men disse blev gjort oppmerksom på at det var en sølvrev, og at de ikke måtte skyte den.

Senere blev reven sett ved Bjørktrø og ved Hoseth, Månes. Her satte man ut mat til den på stuetrappen og den var så tam at den tok maten. Skjønt man kom den nokså nær, lyktes det ingen å fange den.

Søndag morgen møtte den frem hos Bortinus Eidum, Lånke, og her skulde dens frihet ta slutt. Reven hadde antagelig fått lyst på kjøtt og mente at en høne skulde smake godt en søndag formiddag. Derfor tok den veien inn i hønehuset hos Eidum og kom straks etter ut med en høne i kjeften. Folkene på gården var imidlertid blitt oppmerksom på den ubudne gjest og fikk skremt den så den slapp sitt bytte. Dette likte reven ikke,

og kom snart tilbake og tok atter veien inn i hønehuset. Men da passet Eidum på og stengte mikkell inne. Reven fant imidlertid et hull og smatt ut og sprang inn under buret. Man fikk jaget den frem, og ved å omringe den måtte mikkell ty inn i uthuset pånytt og denne gang blev den fanget og satt i bur.

Bortinus Eidum forteller at det ikke finnes merke på reven. Heller ikke har man hørt om at der er rømt noen rev i Stjørdalfjøret. Reven er antagelig ca. 2 år gammel. Eidum vil beholde reven til det melder sig Eiermann.

Artikkelen sto på trykk i avisa "Nidaros" tirsdag 28.01.1930, - uka etter var den gjengitt i "Nordlands Avis" som ble utgitt på Hemnesberget i Nordland.

Det var sikkert stor dramatik rundt husene i Øver-Eidum denne søndagen i 1930, men historien sier ingen ting om hvordan det gikk med høna til Bortinus. Slapp høna med skrekken og kom unna med livet i behold, eller døde hun av medfarten? Høna var nok verdifull for Bortinus, men prisen på ei høne var langt mindre enn verdien på en sølvrev. På den tiden kunne en oppdretter få rundt kr. 2.500 for en sølvrev.

Torsdag 30. januar 1930 sto følgende å lese i "Nidaros":

"Den sølvrev som søndag blev funnet hos Bortinus Eidum i Lånke, blev mandag avhentet av eieren. Reven tilhørte Moums revegård i Skatval. Den hadde sett sitt snitt til å komme ut av innhegningen, mens vokteren var fraværende."